Број 9. Одеса, 12. јуна 1916. год. Год. 1.

СЛОВЕНСКИ ЈУГ

ОРГАН ЈУГОСЛОВЕНА У РУСИЈИ.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ. НОВАЦ И ПИСМА ШАЉУ СЕ НА УПРАВУ «СЛОВЕНСКОГ ЈУГА» У ОДЕСУ, УСПЕНСКАЯ УЛИЦА 45, КВ. 22.

ТЕЛЕФОН 28—65. УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ У ИСТОМ СТАНУ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ, НЕПЛАЋЕНА ПИСМА СЕ НЕ ПРИМАЈУ.

ПРИОПЋЕЊА СЕ НЕ ПРИМАЈУ. ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ ЈЕДНОГОДИШЊЕ 6 Р., ПОЛУГОДИШЊЕ 3 Р., А ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ 10 К.

ВИДОВДАН.

Нижу се године за годинама, столећа се губе. Мијењају се и редају поколења, али поносно стоје споменици народне прошлости.

Прастари народи саградише чудеса старога вијека, од којих нека и њих преживјеше, па још данас свједоче њихову прошлост славну. Пирамиде старих Египћана још увијек стрше у висине и причају свакоме, како је око њих живио и цвјетао некада силан народ, чијој се моћи и ми данас дивимо. Културни споменици старих Грка и Римљана, величанствене грађевине и статуе, побудиле су научењаке новога вијека, да су почели проучавати прошлост њихову на сачуваним споменицима и да су поставили њихову културу за основу данашњој цивилизацији.

А гдје су наши споменици, наше пирамиде? Да ли смо оставили видних знакова, по којима ћемо се распознати међу толиким народима?

Не, таквих споменика немамо, јер их нијесмо доспјели саградити. Судба је била окрутна и уставила је наше напредовање, пославши друге народе, да у нашој земљи живе, да нам буду господари. Да су ти господари успјели, да нас утамане, будућа хисторија човјечанства једва би нас спомињала.

Ипак су наши прђи оставили споменика, којих нијесу могли опазити други народи, јер су били невидљиви, али који су живјели у нашим душама. Наше пирамиде, наши споменици тужни су. То су гробови и сузе. Нијесу то били гробови, ограђени и цвијећем засађени са подигнутим крстовима, и нијесу то биле сузе, које су цурком текле, да их свако види.

Ко мисли тражити ванске трагове наших гробова и суза, узаман му је посао, он их наћи неће. Ко мисли у тим нашим споменицима открити знакове нашег постојања за остали свијет, слабо ће успјети, јер наши стари не створише ових пирамида због славе међу осталим народима и не истесаше их из обичног материјала. Они их предадоше нама у аманет, да их сачувамо у својим срцима, и зато их нико не могаше примјетити.

Прво наше велико гробље на Косову пољу г. 1389., први наш Видовдан, нема ни једног крста подигнута нити сачувана. Да смо на гробовима Цара Мученика и његових јунака подигли споменике од бијелога мрамора, Турчин би их био порушио. и данас не би било ни трага. Не дадоше душмани, да се гробови означе и вином прелију, јер су их се и мртвих бојали, па их је тужна раја у срцу своме сахранила и стољећима сузама залијевала. Од тих благородних суза никао је силан споменик у облику гусала и сачувао је потомству славу његових прђа и родио му вјеру у будућност.

Слијепац гуслар пјевао је страдања и понижења цијелога народа, која су уско везана са косовском битком, са Видовданом. Сви други догађаји, који су довели до пропасти српских и хрватских земаља, нијесу се тако [illegible] у душу нашега сељака и [illegible] је постао симбол страдања [illegible]. Чудно је и протусловно, да [illegible]че утицао на осјећај наше [illegible]ај, чије су посљедице по[illegible] кобне за будућност и да су [illegible]ће паде у ослобо[illegible] Видовдан, који је тако тужан, [illegible] за свијетле и радосне догађаје из прошлости.

Сва та загонетка наших осјећаја не може се протумачити. Ми знамо и осјећамо, да ће из крви поникнути слобода и васкрснути слава и према томе пјевамо своје мученике, који падоше за слободу. Први, који бјеху жртве борбе за слободу проти Турчину, пали су славно на Косову о Видовдану и све даљње муке само су наставак и солидарност са смрћу косовских јунака.

Умјетник «Видовданског Храма» Мештровић, приликом своје изложбе прошле године у Лондону, разјаснио је енглескоме народу своју идеју и између осталога казао:

— «Косово је трнова круна у страдању југословенског народа и у њему је народ симболисао све своје муке на његовом мученичком путу кроз вијекове. Око тога симбола концентрисала се понајљепша и најболнија машта наше словенске народне душе, тако, да је косовски догађај најфаталнији и у исти мах најсвечанији. У цијелом југословенском народу, кад се спомене Косово, свакоме прође језа кроз тијело, легне једна дубока туга на срце, а неко узвишено чувство сиђе му у душу, која га спаја са небом. Сваки вјерује, да је његова раса кобнога Видов-дана на Косову пољу испила најгорчију чашу за слободу и за љубав Бога свјетлости и правде, који неће заборавити превелику његову жртву, него ће му дати своју правду и помоћ да успостави његов олтар.»

И ако се на Косову борио само један дио Срба, значење његово дјеловало је на душу не само свих Срба него и Хрвата, што је прекрасан доказ јединствених осјећаја. Ако се Цар-Лазар обраћао својом клетвом Србима, свогодишњега Видовдана обраћа се Краљ Петар свима Југословенима и зове их у бој. Примјер Лазарев, који је одвољео јуначкој смрти, а не срамотном животу, данас се понавља. Сиједи краљ Петар зове нас све, да или побиједимо или погинемо, јер више одгађања нема. Вјера наша у побједу није пала ни иза првог Видов-дана није ју оборило ни дуго робовање, а у овом моменту она је силнија него икада, јер се сложио сав свијет против силе и неправде и јер једно желе и сложно иду сва три брата: Србин, Хрват и Словенац.

PESMA BEGUNCA.

O, lepo je tebi, moj rodjeni kraju,
tvoj trup je ogrnuo sneg —
ti bešćutno ležiš u plamenoj krvi,
— a meni još osto je beg.

Sve krugom je gluho i nemo i strašno,
ko sami tvoj mrtvački trup;
tek katkada zublja osvetla ti telo,
il navešta grohot topova opelo,
— dok bdijem uza te još tup.

Ja nemam ni zadnjeg pozdrava tvog,
ja nemam ni venca ni hleba,
i ne vidim samog meseca zlog
sred tvojega dragoga neba.

Daleko su negde poodmakli već
u beganju muke drugari. . . .
O, gde li je, majko, meni sad leć
uz boli, što ranu mi jari!

Što boli? Kad gluho i nemo je krugom,
I dišu nebesa ti tugom.

Sve bilo je naše. No što li je sad?
O, kaži pesmo mi bede!
Tu umire zora i ostaje ad,
tu krvave suze se lede.

Tu naći ćeš mnogi grobovi hum
u proljeće obrašten travom:
tu i ja ću spavat tiho uz drum,
pokriven snegom i slavom.

Jamstva.

Ima ljudi koji, iz naivnosti, iz zagrižljive zlobe ili nepopravljivoga smutljivstva, pitaju: a gdje su garancije, gdje su jamstva da će ujedinjenje naše i naš budući narodni život u Jugoslaviji zbilja teći onako, kako to narodni prijatelji pripovijedaju?

Prije svega treba takove upitati: A gdje su jamstva, da će nam biti bolje, ako ne budemo ništa radili, nego prepustili sudbini riješenje našega narodnoga pitanja? Zar ima onaj, koji ništa za svoj posao ne radi ili mu čak usprkos radi više jamstva da će mu taj posao uspjeti ili ih ima onaj, koji sve svoje sile ulaže u taj posao: Treba ih dalje pitati: gdje su jamstva da će nam bolje biti ako ostane sve pri starom, to jest ako ostanemo pod Austrijom i Madžarijom? Kada je, tko je i gdje je tko sada, za vrijeme ovoga rata od strane Austrijanaca i Madžara, išta stvarna obećao našemu narodu? Nigdje, nikada i nitko. Pa da je tko i obećao, zar da vjerujemo više onome, koji je naš narod kroz stotine godina gnječio, varao i progonio, onome, koji je sto put carskim riječima i prisegama obećavao slobodu i cjelokupnost naše domovine i nikada prisega održao, ali za to naš narod predavao prevlasti drugih i silio ga svakojakim nasiljem da to tudje ropstvo primi? Ako imamo birati izmedju obećanja onih, koji nas još nisu imali ni zgode da prevare, jer nismo nikada s njima živjeli u slobodnoj državnoj zajednici, i obecanja onih, koji su nas kroz vjekove varali i gazili, onda će svaki pametan radje probati ići s novim obećavaocen, nego sa starim varalicom.

Ima ludova i zločinaca koji viču: izdajete i prodajete cjelokupnost i nezavisnost hrvatstva i slovenstva. Može li se izdavati prodavati onoga čega nema? Gdje je danas ta cjelokupnost nezavisnost? Kad bi ti vikači sami radili i sve, pa i život, žrtvovali u borbi za slobodu i nezavisnost Hrvata i Slovenaca, a to znači za nezavisnost i oslobodjenje od sadanjih naših tirana: Austrije i Madžara, samo onda bi imali pravo, da se oglase u ime Hrvata i Slovenaca. Ali oni nisu redovno niti u narodnim društvima, niti su išta žrtvovali za narod, ali se ipak bore rukama i nogama za Austriju, za Madžare, Nijemce, Turke i za svakoga djavlja, koji je protiv slobode našega naroda. Sve kad nam i nebi u Jugoslaviji bilo onako, kako govorimo i vjerujemo da će biti, ipak bi bilo bolje nego nam je do sada bilo. Pa zar se ne bi isplatilo raditi i za manje zlo, da se oslobodimo od većega?

Govorimo o jamstvima, ali ih treba upitati: šta su nam koristila sva pisana jamstva, koja su nam davali austrijski carevi i madžarski sabori? Sta su koristile sve nagodbe i sva državna prava? Sta su koristili ustavi i toliki sabori, kada su jednim potezom pera ili jednim kraljevskim komesarom mogla sva ta jamstva, da budu uništena? Sta nam je sve to koristilo, kada su se se uvijek našle sile jače od naše i kada se je našlo izdajica i licitanata na niže u — vlastitim redovima našega svijeta? A ti licitanti na niže su bili baš ovi i

ovakovi zaplotnjaci, koji i kakovi danas viču o hrvatstvu i slovenstvu i o «jamstvima«.

Jamstva naša leže u nama: u našoj svijesti, u našoj volji, u našemu radu. Jamstva, naša u razmjeru broja izmedju Hrvata i Slovenaca i Srba; u razmjeru narodnih i čestitih ljudi, i rodoljuba izmedju Hrvata Srba i Slovenaca prema broju nenarodnih i nečestitih; u radu, koji budemo uložili u našu zajednicu i u vrijednosti, koju budemo pokazali u njoj. Jamstva su u potrebi odbrane zajedničke domovine i u održanju zajednice. Poslije ovih strašnih stradanja neće ni na pamet pasti nikome, ni od Srba, ni od Hrvata ni od Slovenaca, da ide narod izlagati novim klanjima samo za volju nekih unutrašnjih prevlasti u zajedničkoj državi. Jamstva su u opasnosti, koju će svaka čest naroda kao što i cjelina osjećati od jačih susjeda. Jamstva su u potrebi, da stisnemo još jače i sve jače naše narodne redove. Jamstva su u tome, da će naša država imati prečih unutrašnjih potreba i zadataka nego da dalje bude sredstvo kojekakovih medjusobnih plemenskih i imenskih svadja i natezanja.

Nikakov zakon nema snage ako nisu čestiti oni koji ga vrše i ako nisu svijesni oni koji ga prihvaćaju i brane prema nasilju i nepravdi i nezakonitosti. Ako narod bude sazrio u slobodi i ako bude tu slobodu cijenio nema toga koji bi mogao nasilje počiniti ni na cjelini ni na pojedinoj česti. Ako narod bude mlak i kukavan on time sam na sebi počinja nasilje i nema na koga da se tuži.

Zakonita jamstva, da će sve tako biti, biće dana i ta su nama, koje većina narodnog pokreta zajamčena. Ali jače od svih pisanih jamstva su jamstva naše svijesti i naše volje, da naša država bude i prema unutri slobodna, srećna i u njoj svi ravnopravni i zadovoljni. Mi tu svijest i tu volju imamo, a imaju je i svi oni koji s nama rade: i Srbi i Hrvati i Slovenci. Mi se, dakle ne bojimo. Za one, koji ne rade i ne brinemo se. Neka se pobrinu za njih njihovi gospodari kojima sada služe.

Milan Marjanović.

Прогонство Срба у Лици и Крбави.

(Свршетак.)

Преметачине су се обављале не само по кућама, него и по шталама, подрумима и таванима, а на много мјеста су жандари разметали цијеле стогове сијена и сламе, не би ли тобоже нашли сакривеног оружја и муниције, а у ствари су хтјели напакостити сељацима и материјално их упропастити. У кога се нашла каква стара пушка кремењача, пиштоља или макар појединн комад пушке, о чему нико није водио бриге због старости и неупотребљивости, томе су жандари везали руке и ноге, и по четворица их гонила голоруког и слабог старца или недораслог младића.

Највише некултуре и одвратности показале су слуге Ђука-паше уништавањем књига штампаних ћирилицом. Сами посјед таквих био је разлог, да су се људи апсили, док су се књиге одузимале и уништавале. Једног су сељака из мјеста Б. држали у затвору шест мјесеци само зато, што се нашао код њега један примјерак сељачког листа «Српско Коло», који је излазио у Загребу. Другога су сапели, јер се нашла код њега једна обична дописница, писана ћирилицом.

Није се узимао обзир на то, каквог је садржаја књига и да ли је била дозвољена распродаја њезина, да ли је штампана у Србији или у којој аустријској покрајини; главно је да је штампана писмом, које су они проглашили велеиздајничким. У исто су времјеме извјешавали посвуда огласи ћирилицом, којима се позиваху потјерани, које су прогањали, да се јаве власти и предају свој, крај за смиловитога краља, који тако љуби своје народе.

Као што су некада Вандали уништавали све што су нашли у завојеваним земљама, да ни трага није остало од културе покорених народа, тако су ови паразити хтјели упропастити све светиње и споменике народа, од чијег су зноја живјели. Многи интелигентни људи морали су уништити своје књижнице, да избјегну већим прогонствима. Од хисторијских патриотских слика није сигурно остала ниједна сачувана. Нећемо ни спомињати, колику су материјалну штету претрпјели многи од тога. Под бајонетима улазили су жандари у цркве и стргавали слике народних светаца и народне тробојнице са одежда и свијећа, а није су остављали на миру ни грба српске народне митрополије карловачке, који је био службено признат. Најгрубља сила почела је владати и одгурнула је правду, да јој се ни траг није могао распознати.

Поступак са затворенима може се назвати свакако, само не човјечним. Уапшеници су се морали хранити на властити трошак, па је највећи дио сељака патио неизмјерно од глади. Боље имућни дијелили су своје порције са сиромашнима и тако их сачували од заразних болести, које би биле неизбјежне у оним загушљивим просторијама, гдје су једва имали мјеста да сједе један уз другога. Преслушавања су се само ради формалности одржавала, осуде се скоро нијесу ни изрицале, но уза све то дозвољавали су им само два до три сата изласка на чисти ваздух. Једино чврстој природи ових горштака има се захвалити, да их нијесу болести захватиле. Затворено је било неколико људи, који су бројали дане, те је један освануо једног дана мртав, а други је умро послије пар дана иза отпуста из затвора. Наконмногих [illegible] послан је у мје[illegible] К. лијечник Чивутин, који им је [illegible] утјеху изјавио, нека буду сретни [illegible] а их све не повјешају или по пошт[illegible] у Арад, гдје их је дневно по неколи[illegible] умирало од болести. Чиво није з[illegible] лако [illegible] [illegible] од уапше[illegible] свој путни трошак.

Много би требало говорити, да се све изнесе на видјело, што је замислио и изводио уз сарадњу својих помоћника овај зликовац, који нас сјећа онога из народне пјесме Ризвангаге, што је некад по Косову харачио. Нека знаде рђа, да смо ми, Хрвати и Срби из Лике, провидјели његове злочиначке намјере и сложно се спремамо, да уђемо слободни у ослобођени свој крај. Не вјерујемо, да ће имати смјелости, да нас дочека овај силеџија, премда би ми то жељели. Много ће се тога заборавити у слободи, која нас неминовно чека, али ће се по Лици дуго спомињати и пјевати: Рђа бјеше Ђука-паша силни!

Kralj Matjaž in njegova vojska.

Usoda je hotela, da se baš v času, ko se bije odločilni boj za zmago slovanstva nad germanizmom, zbiramo na grudih naše majke Rusije, na onih tleh, koja so pred 13 stoletji zapustili naši pradedje. Takrat se je poleg drugih slovanskih plemen i naše pleme ločilo od svoje matere, prekoračilo je Karpate, da si ustvari novo domovino ob obali sinje Adrije, ob vznožju zelenih Alp in v nižini zapadne Ogrske. Svoboden zrak dihal je skromni narod, bil je na svoji zemlji svoj gospod. Ali le malo časa mu je sijalo solnce svobode. Padlo je ognjišče tega solnca, Gosposvetsko Polje, na katerem si je svobodni slovenski kmet sam volil svojega vojvodo. In od tega časa dalje živi že skozi več kot 1000 let življenje poniževanega roba.

Težak je bil ig, ki so ga nosili Slovenci v tem dolgoletnem suženjstvu. Germanski val je z mogočno silo butal ob njihov zid, da prebije in očisti svojo pot proti jugu in vzhodu. Vrste narodnih borcev so se krčile, toda ostale so. Duh naroda se ni uklonil, v njem živela je vera v vstajanje kralja Matjaža, ki mu bo po težkih in slavnih zmagah podelil luč svobode. Ta vera se je okrepila pred 100 leti, ko mu je njegov prvi poet Valentin Vodnik zapel svojo «Ilirija oživljena» in s tem prorokoval prihod kralja Matjaža. V težkih urah suženjstva bila je Slovencem velika opora prepričanje, da živi jugovzhodno od njih narod iste krvi in iste duše, ki se bori za svoj obstanek, za pravo in svobodo, narod, ki je pripravljen, da proži i svojim severnim bratom v odločilni uri svojo roko na pomoč.

Подлистак.

ЧИКА МИТАР.

Сви су га звали чика Митар, и војници у пуку осећали су према њему особито поштовање; а он сваког редом звао је «Синак мој»; а имао је и права, јер је у пуку служио и његов син Љубимко.

У турском рату 1912. год. допао је некако у први позив за четног коморџију. Онда му и није било право кад су га звали «чиком», али у овом рату са Аустријанцима, у истом пуку служио му је као борац и његов двадесетогодишњи син Љубимко.

Љубимко беше дошао као регрут 1915. год., и тако се у истој чети нађоше отац и син; први као коморџија, а други као борац.

За време оног дужег затишја до месеца августа, по целе дуге и тихе летње ноћи чика Митар би окупио око себе неколико регрута и свога сина, па би им дуго и дуго причао, почев од мобилизације у турском рату, па онда бугарски рат, албанску побуну, а тада би прелазио и на овај последњи рат, и обично би завршио:

«Ето, испуни ми се и та жеља, да се и са овим скотовима швапским потучем!»

Некако на месец дана пред почетак навале, аустро-њемачке и бугарске, чика Митар се поболе, и командант пука му одобри два месеца боловања.

Готово сваког дана писао је чика Митар по једну карту, тужио се на досаду у селу, и злобна задиркивања сеоских жена, што он «први позив» а шетка се по селу као да је болестан.

Тек што су отпочеле прве борбе око прелаза преко Саве и Дунава, а чика Митар освану у чету.

«Имао сам још двадесет дана боловања, говорио је он, ал' просто утекох из села.»

Аустро-Немци после огромних губитака и ужасних борби уђоше у Београд. Наш пук стиже на Торлак у помоћ нашој војсци, која је одступила из Београда.

Стигли смо дубоко у ноћ, а већ рано у зору отпоче тик-так, тик-так, прво пуцкарање патрола.

Ватра постајаше све јача, непријатељ је засипао сваку стопу зрнима тешке артиљерије све до 4 часа по подне, и када су мислили да у шанчевима нема никог до само лешева, кренуше на јуриш.

Ал' громко «ура» проломи ваздух, и читав низ српских соколова, као какав челични ланац крену се у дочек непријатељу.

Аустро-Германи окренуше леђа и повратише се у свој ров, а тешка артиљерија поново осу паклену ватру, те се наши повратише у ровове.

Чика Митар све ово гледаше иза једног бреста, до кога беше довео свога коњића са муницијом, а кад се наши повратише, он скиде два сандучића муниције и понесе их рову.

Отворио је муницију и делио је војницима.

— Где је мој Љубимко, зар он има муницију — упита чика Митар?

— Немам бабо — одговори Љубимко иза њега, а и нашто ми, кад ми овај скот откиде три прста од десне руке, и подиже крваву руку!....

Другови узеше да га завију, чика Митар гледа немо, без речи.

— Боли ли јако промуца он, кад Љубимку везаше руку?...

— Вруће је бабо па и не осећам; пођи ћу доктору одговори Љубимко и левом руком узе своју пушку.

— Чекај, рече чика Митар, а глас му задрхта. Дај ту пушку овамо, дај фишеклије, а ти води овога коња, дај да чика Митар поврати твоја три прста!...

Сви су ћутали, а он се лепо опасиваше тако мирно, пољуби Љубимка и отпрати га до бреста где је био коњ.

Кад се вратио у ров, непријатељ поново крену напред. Беше наређено да се не пуца, и да се чека на команду.

Непријатељ је у почетку ишао полако и опрезно, а после мислећи да смо ми напустили ров, пође сасвим слободно у гомилама.

Али кад дођоше до на двеста корака, кратко звиждање пиштаљке командирове означи брзу паљбу, и први редови непријатеља падоше као снопље. Непријатељ застаде као у чуду!...

Ми пођосмо на јуриш, они почеше назад, а једна читава чета побаца пушке и предаде се. Беху све чисти Немци.

Командир поче да их испитује. — Шта кажу ти с' роговима иа капи, пита чика Митар командира?

— Веле, рече командир, да су они мислили да у рову нема никог, а кад смо ми изашли, мислили су да су то духови!...

— Јакако, вели поносно чика Митар, да знају како бије наш пук!

Заробљенике је требало спровести, и чика Митар замоли командира, да их он спроведе до штаба.

— Мој Љубимко, господине капетане, сигурно још није отишао, дај, да их ја водим, те да се с' њима договорим нешто.

— Добро, иди, рече капетан и прими свога коња.

— Вала ти, господине капетане, али ја хоћу да видим, знаш, ако Љубимко може да остане овде, и да се лечи у пуку, онда да се разменимо.

— Како?!... Запита га командир.

— Па знаш он сад нема три прста на десној и не може пушком, нек води коња, а ја ћу да задржим његову пушку.

— Живео чика Митар!

Грмнуше војници, а то громко живео проламаше ваздух јаче него тутњава непријатељских граната.

Чика Митар скиде капу као захвалу, а крете чету заробљеника у штаб.....

Пет дана доцније добили су војнички орден Карађорђеве звезде са мачевима и отац и син.

Чика Митар беше сав сретан.

«Да ми је говорио је он — да ово чују оне женетине по селу, што ми раније душу вадише!...»

Чуће — говорио му је командир, о нашем јунаку — чика Митру, чуће цео свет тако храброг војника.

Саша.

Cas osvobojenja se je bližal z vedno večjo hitrostjo. Začel se je prvi del svetovne drame, balkanska vojna.

Cel svet je obstrmel! Naši bratje v Srbiji razbili so glavo zakletega sovraga Jugoslovanov in vse zapadne Evrope, ter osvobodili svoje Kosovo. In ta grandijozni dogodek v zgodovini človeštva naj bi ostal brez sledu pri nas Slovencih? Vera, katero je naš narod preje gojil v bodočnost, postala mu je dejstvo. V občudovanju junaštva svojih bratov v Srbiji spoznal je, da so oni poklicani v to, da rešijo i njega izpod tujega jarma, da med njimi živi njegov Matjaž.

Cez leto dni izbruhnil je svetovni požar, ž njim pa je dosegla tragedija Slovencev svoj vrhunec. Proti svojemu čuvstvu edinstva in bratstva z narodom srbskim morali so prijeti za ostudno orožje, ki ga jim je usilil in stisnil v roke njihov dolgoletni tlačitelj, da se borijo proti svojemu lastnemu bratu.

Preslabi, da bi železo nastavili na prsa svojega morilca, trpeli so molče dalje; v tem pa so zašlišali iz starodavnega Niša veličastno vest, polno tolažbe: da Srbija ne odloži orožja, dokler ne bo osvobojen posljednji Srb, Hrvat in Slovenec. Spoznali smo svojega kralja Matjaža, potomca onih slavnih Karažorževičev, ki so svoj narod vodili vedno po poti časti in slave. Prišel je čas, ko dviga kralj Matjaž svojo sivo glavo, ko zbira svojo vojake in v to vojsko zbira i nas Slovence, da nas zmagonosno povede k zibelji naše svobode, na Gosposvetsko Polje in tam sprejme na starodavnem vojvodskem prestolu žezlo i nad nami Slovenci. Tudi pod svododnim solncem bodemo si svesti svoje naloge: straža bodemo na obalah sinje Adrije in ob visokih Alpah, v nižini Ogrske, pa bomo prožili roko svojim bratom na severu.

Skoro pride čas, ko se bomo ločili od grudi naše majke. Povrnemo se v svojo domovino ali ne z namenom da se razkropimo kot naši pradedje pred 13 stoletji, marveč z namenom, da postavimo nov kamen bodoči slovanski stavbi, da s zadnjo kapljo svoje krvi zarišemo nove meje nove povečane Srbije.

Na grobovih padlih junakov bo stvorila junaška vojska kralja Matjaža novo državo, v kateri bo vladalo bratstvo, svoboda, mir in blagostanje.

Въ волнахъ Бистрицы

Вечерѣло. . . .

Съ вершинъ Бѣловца и Паклина надвигалось облако, несущее снѣгъ и холодъ, а Быстрица сердито шумѣла по своему на широко раскинутому корыту, запруженному бревнами и осколками мельничныхъ стѣнъ и крышъ, частями жилыхъ хатъ и кучами чорныхъ скаль, вырванныхъ сердишымъ потокомъ въ ущельяхъ горъ, что бы ихъ снести отуда вмѣстѣ со всякимъ другимъ хламомъ въ Лимскую равницу и чтобы здѣсь ими запрудить и безъ того ужь запруженныя поля и луга.

Изъ далека приходитъ она, изъ нѣдръ старой Черной Горы, какъ разъ изъ того дикаго орлиннаго гнѣзда, изъ ущелья Словницы, гдѣ поспѣшили укрыться отъ врага орлы Беранской области, черногорскіе юнаки, не смогшіе согласиться на позорное рабство, когда волна непріятеля, въ концѣ Декабря прошлаго года, захлестнула изнуренныя долгой войной Черногорскія горы.

Много-много слезъ и горя изтрзаннаго народа суровыхъ черныхъ горъ вылилось въ холодныя воды этого горнаго потока — Быстрицы: вѣками она протекая по дикимъ ущельямъ, принимала въ свои быстрыя воды потоки слезъ горной страны, судьбою осужденной на вѣчную борьбу съ дикимъ азіятомъ и съ бѣдою непривѣтливыхъ суровыхъ горъ, голодныхъ и холодныхъ но милыхъ черногорцу за ихъ надежный пріютъ и заслонъ отъ кровожадныхъ азіятовъ — турокъ.

Поэтому и ревъ этого горнаго ручья, не обычный ревъ потока, а скорѣе безпреривный, вѣчный стонъ — Эхо стона вѣковъ сербскаго народа, судьбою осужденнаго на вѣчную борьбу съ природою и съ людьми. Здѣсь пѣсемь небыло и нѣтъ — ихъ мѣсто здѣсь заняли выстрѣли ружья и револьвера, взрыви бомбъ и яростные крики мстителей за свои попранныя права и свободу.

У Юговини, верхней части села Бучья, Быстрица выходитъ изъ горныхъ утесовъ и тутъ, постоянно расплываясь по широкому, изрытому корыту, сердито врѣзываясь то въ правый то въ лѣвый берегъ, входитъ въ «Адъ» полѣ. По дорогѣ, омываетъ на право — Бучьѣ, колыбель великаго серба — героя, Авра Цемовича, а на лѣво Лозовикъ и Пештацъ и въ полторы версти выше Берана, впадаетъ въ Лимъ.

За версту до своего впаденія въ Лимъ, она пересѣкаетъ недавно проложенное шоссе, соединяющее городъ Беране съ Андреевицей и далѣе, черезъ вершинъ горы Трешневика съ Подгорицей.

Ужасные капризи этого вѣчно бушующаго горнаго потока: мостовъ и преправъ онъ не терпитъ и тамъ гдѣ человѣкъ вздумалъ перешагнуть его, перебросить черезъ него какую быть нибыло переправу — солидной конструкціи — каменный или деревянный мостъ или простое бревно, онъ тутъ съ какою то непомятной злобой, становился особенно бушующимъ и капризно подтрунивая подъ человѣкомъ, беспощадно разрушалъ его переправочныя приспособленія.

Такъ было и съ только что законченнымъ мостомъ на шоссе Беране — Андреевица, передъ самимъ проходом, сербскихъ войскъ, отступающихъ отъ Печи, черезъ Рожай, и Беране къ Андреевицы, Подгорицы и Скутары.

Не понравилось Быстрицѣ новое сооруженіе и она разгнѣвалась, вспихнула и въ теченіи какихъ нибудь 2—3 часовъ исполнилась страшнѣйшей водянной лавой, слившейся съ оголемнихъ высокихъ дикихъ черныхъ горъ и, сердито бушуя по своему неровному корыту, подступила со всей страшной силой своего стихиннаго могущества, къ только что законченному мосту и — унесла его, предводительно пробуравивъ на нѣсколько мѣстъ насипъ и затопивъ плодороднѣйшія поля и луга и покривъ ихъ толстымъ слоемъ песка и щебна и десятки десятинъ лучшей земли въ теченіи какихъ нибудъ 2—3 часовъ превартились въ безжизненную въ мертвую песчанную пустыню.

И подошедшіе обозы отступающихъ сербскихъ воискъ много десятковъ лошадей и воловъ похоронили въ волнахъ сердитой Быстрицы — утопившихся въ Быстрицѣ переходя ее въ бродъ.

Такова Быстрица была всегда, и въ тяжелые дни владичествя азіятовъ и раньше ихъ и теперь, — какъ вихръ, вольный сынъ эфира, такь и она, капризное дѣтище суровыхъ горъ, вѣчно-вѣчно бушевала и бушуетъ, по какимъ то не законамъ, а скорѣе по вѣчнимъ капризамъ природы. И нашъ герой, Недѣлько Шулягичъ нашелъ въ ней свою смерть.

Недѣлько Шулягичъ, сынъ сербскихп горъ, съ Златибора, въ юго-западной Сербіи, съ красивыхъ склоновъ самаго дальнаго отрога Златиборя — Муртаницы, изъ крошечной деревушки, Граслицы, четвертый сынъ почтеннаго старца Радоша, котораго природа обдарила рѣдкимъ умомъ и еще лучшей душой, многочисленнымъ семействомъ всякимь счастьемъ, чтобы подъ конецъ его долгой жизни беспощадно надъ нимъ подтрупить.

Послалъ Радошъ на эту воину и въ ней уже потерялъ и послѣднихъ 3 своихъ сыновей, трехъ потерялъ раньше: въ 1912 году въ турецкой воинѣ двухъ и одного, самого старшаго, въ болгарской.

Тяжело было старику растаться со своими дѣтьми, это его милые, добрые дѣти, уже взрослые, полноправные граждане, а Недѣлько и старостой уже бывалъ въ деревнѣ и секретаремъ ихъ недавно организованной потребиловки, отецъ 3 малютокъ и большой умница и любимецъ всего края, правая рука почтеннаго старика отца — Радоша. Но что же дѣлать, надо ити, родина зоветъ.

И онъ ихъ послалъ. Съ болью въ душѣ, съ тяжелимъ камнемъ на сердцѣ, но все таки послалъ ихъ сялясь и виду не показать, каково ему, старику, раставаться съ ними.

И они пошли благословленные отцомъ на тяжелый путь.

— Пойдите дѣти, пойдите съ Богомъ — сказалъ отецъ прощаясь съ сыновьями. О домѣ не заботьтесь, о дѣтяхъ, я здѣсь, я позабочусь. И къ вамъ приду — сыра масла, колачей принесу, бѣлья чистаго. Только сейчасъ же пишите, пишите чаще, что бы мать не беспокоилась.

И сердце у него сжалось и голосъ задрожалъ, но все таки пересилилъ себя, удержался отъ горькихъ-горькихъ слезъ, которыя уже наполнили его умные старческіе глаза и онъ почему то размахнулся палкой и ударилъ его по терму, который стоялъ возлѣ дороги, весь покрытый красивымъ темно-синимъ плодомъ.

(Продолженіе слѣдуетъ.)

Брусилов.

Преузеће иницијативе са стране централних власти на свим фронтима, бијаше предзнаком жуђеног за њих генералног боја, који би морао дати ријешавајући правац овом свјетском рату. По мнијењу њемачког генералног штаба, најлакшим се је показао за ту сврху француски фронт, који би узећем Вердена, био пробијен те на такав начин би Нијемцима успјело сломити Французе и ослободити све своје чете са тог фронта. Како из посљедњих саопштења француске главне квартире проистиче, Нијемци успркос ужасних губитака ипак узеше неке важније позиције, које су почеле угрожавати сам Верден. Сами Французи својом снагом и помоћу Енглеза, који нијесу још довршили све своје приправе, нијесу кадри да издрже навалу Нијемаца те је било нужно почети на каковом другом фронту операције у већем стилу, које би присилиле Нијемце, да са француског фронта одузму своје чете.

Боље није било ни на талијанском фронту. Талијани сами по себи, и ако су бројчано много јачи од Аустријанаца, нијесу могли, да издрже своје позиције проти наступајућим Аустријанцима, којима је већ успјело, да пређу у Ломбардску равницу, угрожавајући важне централе сјеверне Италије као Мантову, Виценцу, Милан и Венецију.

Тутила се велика потреба, да се направи диверзија противничких сила. За ту сврху није нитко други способан осим Руса, за које су Нијемци држали, да се још нијесу опоравили од лањског узмака и да још нијесу кадри да активно иступе у већем стилу.

Централне су власти држале сигурним, да ће моћи свршити с Французима и Талинијама, док Руси нијесу још спремили све потребито за једну озбиљну офензиву.

У овом се је љуто преварио Вилхелм. Аустро-Нијемци држали су своје позиције у Галицији и Волињи тако силним и јаким, да нијесу ни у сну држали да ће Русима успјети прво заузети и уништити дуго и добро спремана техничка утврђења. Што се тиче ратне снаге Аустро-Германаца на југо-западном фронту од Пријата до Румуније, имамо тачних података, да је снага истих била око 1500.000, људи тако, да је на дуљини од $1^1/_2$ км. до 2. км. фронта, стајао један пук појачан са 1—2 маршова батаљона у снази до 6000 момака.

Аустро-Германци наслућивали су руско наступање но нијесу знали за вријеме ни мјесто ни далекосежност истога. Нијесу држали, да су Руси спремни људима и топовима и муницијом тако, да би кадри били пробити обрамбену њихову линију.

У овом великом за све савезнике моменту нашао се је други Кутузов у особи генерала од коњаренрије Брусилова, који нам је добро познат из велике Галицијске битке 1914 кад је на Гњилој Липи разбио источну аустријску армију, те омогућио генералу Рускоме заузеће Лавова са стране Раве Руске.

Изгледа, да се опетује пријашњи случај. У оном по Аустрији тешком часу, поставио је надвојвода Фридрих као посљедњу карту једину још расположиву резервну армију под командовањем надвојводе Јосифа Фердинанда са задаћом да пошто пото преузме од Брусилова Лавов. Познат је свима трагички свршетак те посљедње снаге Аустрије и безглави узмак Аустријске војске преко Карпата до угарске равнине.

Садања Волињско-Галицијска битка је довршена, јер су се наравне запреке Стир, Иква, Стрипа, Дњестар и Серет превађене. Муњевитом брзином и вјештим тактичним умом ген. Брусилова пробијен је аустрогермански фронт на још невиђени у хисторији рата начин. Број заробљеника који у саме двије недјеље надмашује 190000 људи даје тако јасну слику о величини пораженња Аустро-Германаца.

Фелдмаршал Макензен нашао је у ген. Брусилова не свог ученика, него свог учитеља, који је провео оно исто, што и Макензен са разликом том, што је Макензен против себе на Дунајцу имао Русе без муниције, а Брисилов јаке и добро спремљене у сваком правцу Аустро-Германце.

Од пријашње линије позиција Пријати-Румуњска граница, Аустро-Германци држе се на двим кратким дјеловима пријашњег фронта и то у дуљини од какових 30 км. у рајону Барановића до Рафајловке у Галицији између Новог-Олексивца и Бурковим у истој дуљини. На осталом фронту у дуљини од 380 км. армија надвојводе Фридриха налази се у безглавом узмицању тако, да држање Аустро-Германаца у споменута два рајона, сваким даном постаје опаснијим и пријети да буду опкољени коли са севера толи са југа.

Аустро-Нијемци хоће пошто по то да одрже у својим рукама Лавов, који имаде велику војничку и политичку важност. За то је и разумљиво њихово силно супротивљење које иде за тим, да задобију времена да узмогну боље уредити и учврстити још не довршену своју посљедњу у Галицији обранбену линију Лавов, Пшемисл, Халич.

Садашња Линија Ковељ, Владимир-Волињски-Броди, успркос њемачких појачања са сјеверног дјела и са запада неће се моћи одржати дуго. То се види из дневних саопштења врховне руске команде, да све безглаве и очајничке германске протунавале свршавају неуспјехом, услијед чега се руски нападаји овјенчавају успјесима и даљим продирањем на запад.

Продирање Руса у споменутом правцу угрожава десно крило њемачких армија, оперирајућих на сјеверу од Припјатија, тако да их је подпуно одијелило од својих сузбијених јужних сусједа и озбиљно пријети да им Руси не зађу за леђа.

Велики успјех и стратешки и политички на буковинском дијелу фронта заузећем Черновица, те продуљењем руског наступања на Коломеју, даје темељите наде да ће ријешавајући ударац Аустро-Германцима бити дан у Галији.

Заслуга за овакови велики успјех, постигнут за тако кратко вријеме иде у првом реду хвабром руском војнику пак онда славном њиховом вођи и стратегу ген. од кавалерије Брусилову, у кога са поуздањем упиремо очи ми и читава Русија и културна Европа!

Вијести из домовине.

Slovenski listi v domovini se pritožujejo na ruske časopise, da rabijo v vojnih poročilih in drugih spisih poitalijančena in ponemčena imena slovenskih krajev. Tako n. pr. pišejo ruski listi: Isonzo mesto Soča, Trieste mesto Trst, Carso mesto Kras. Ce Nemci in Italijani pačijo naša krajevna imena, nas ne žali, ali boli nas, ker to delajo Rusi. — Se popolnoma strinjamo.

„Slovenec" od 13./V. prinaša uvodni članek „Avstrijsko morje", ki ga moremo smatrati za javen konfiteor. Clanek izhaja iz slovenskih in hrvatskih klerikalnih krogov, ki so pričakovali od Avstrije izpolnitev svojih narodnih teženj v obliki trializma, v katerem naj bi se združile avstrijske jugoslovanske dežele pod habsburškim žezlom. Od vsega tega Avstrija ni ustvarila ničesar, nasprotno imamo pozitivne znake, ki jasno kažejo, da so nade trializma za vedno pokopane, mesto trializma pripravlja se — za slučaj zmage centralnih držav — absolutno gospodarstvo Nemcev in Mažarov, treba najti samo še primerno formo za to gospodstvo. Ni še rešeno, bode — li to centralizem, dualizem, ali novi nemško-madžarski-poljski trializem. — Clanek «Slovenca» je obupen krik jugoslovanskih avstrofilov, ki čutijo svoj politični polom. Mi z veseljem beležimo, da tudi trialisti spregledavajo.

«Slovenski Narod» od 15./V. o Pašičevem potovanju v Petrograd: O potovanju Pašiča prihajajo vedno nove, nasprotujuče si vesti. Potovanje je bilo dobro inscenirano in Pašič ni zamudil niti jedne prilike, da si pridobi simpatije ruske publike in ruskih vladnih krogov. Casopisje in javnost posvečalo mu je največjo pozornost. Pri obedu slovanskega dobrotvornega društva je govoril Pašič, da Trst mora priti v jugoslovanske roke. List citira «Birževija Vjedomosti»: da bo Srbija silna, treba je, da se nasloni na jadransko morje. Kabineti v Londonu, Parizu in Petrogradu priznavajo na to, protivi se samo Italija.

«Slovenski Narod» objavlja vladino naredbo, da se živina na Kranjskem, v kolikor se ne rabi doma, hrani izključno za Ogrsko. — Kranjci sami stradajo, sedaj naj redijo pa še ogrške čifute!

Lakota v Avstriji. Gromovnik Tisza, od katerega smo bili do sedaj navajeni na ponosne in samozavestne govore, priznava v oklicu na madžarski narod obupen položaj Avstro-Ogrske. «Smo oblegana trdnjava in godi se nam kakor še nikoli: sovražnik pusti stradati 150.000.000 mož, žen in otrok. Prosim vas, verujte, vlada bo storila vse, da po svoji moči zmanjša mizerijo, bodite prepričani, da vlada s krvavečim srcem gleda bedo ljudstva. Vlada se obrača s polnim zaupanjem k madžarskemu narodu, da bo junaško prenašal i vse daljno trpljenje, kakor se je dosedaj vedel možato». Milijoni mro in stradajo radi tega, ker sta v Sarajevu zgubila življenje dva člana avstrijskega dvora. Večje krivice še ni gledal svet. Starec na habsburškem dvoru je povzročil gorje, ki nima primere v zgodovini.

Plemenito priznanje. Avstrija pričakuje brce iz Srbije. «Zeit» od 26./V. govori o uspehih vojne z ozirom na razširjenje avstrijske trgovine in obrti v Turčiji in Bulgariji po miru. Smešno, kakor bi do sedaj ne imela avstrijska trgovina v Turčiji in Bulgariji glavnih privilegijev! Seveda, ker pravih uspehov vojne nimajo pokazati, si jih sami izmišljujejo. «O Srbiji govoriti, pa je še prezgodaj, ker bi morali preje znati bodočo usodo tega kraljestva», Tako sodi o Srbiji isti članek. Priznavajo, da poraz Potioreka ni bil zadnji poraz Avstrijcev v Srbiji. Hudo, hudo prede Avstriji, da že sami govorijo, o dvomljivosti habsburškega gospodstva v okupiranih krajih.

Draginja na Dunaju. V mesni tržnici na Dunaju stane kilogram svežega svinjskega mesa 9 kron 50 vinarjev, v drugih mesnicah pa 11 K 50 v; prekajeno svinjsko meso kg. 9 K 60 v; špek kg. 9 K 70 v; na živo tehtnico stane 100 kg. svinjskega mesa 800 K, («Zeit» tržne cene 26. V. 1916).

Мађарски језик у Мачви. »Ujvideki Hirlap« од 17. маја пише: »Јављају из поузданог извора, да ће се мађарски језик ускоро увести и у надлештва у Србији. По београдским информацијама, званични језик у Мачви биће мађарски.«

Беда српских заробљеника. У Добоју и Дервенти налазе се велики логори српских и црногорских заробљеника. Тамо су интерпирани и многи »заведени припадници Босне и Херцеговине«. Стање је оних бедника, међу којима су хиљаде људи, жена и деце, тако страшно, да се јавним прогласима мора за њих скупљати старо одело и рубље.

У заробљеничком логору у Добоју била су од 30. априла до 6. маја 23 нова случаја колере и 6 случајева смрти од исте болести. Осим тога био је у самој вароши један случај болести и један смрти. Петавог тифуса било је међу заробљеницима 26 случајева, а 2 су болесника умрла. Трбушног тифуса има у округу травничком 2 случаја, у округу бихаћком 2, мостарском 17, у тузланском 3.

Вешање у Сарајеву. У четврак 18. маја одговарао је пред сарајевским ратним судом ратар Анђелко Станић из Маргитића »због помоћи дане непријатељу«. Он је приликом уласка црногорске војске у Рогатицу у црногорској униформи с пушком у руци показивао пут војсци, нападао муслиманске куће и пуцао на један аероплан, који је кружио над Рогатицом. Осуђен је на вешала, и пресуда је одмах извршена.

Bozo Micic. Nasega cestitog narodnog trudbenika Dr. Mica Micica zadesila je teska nesreca.

Iz Zeneve stigla je zalosna vijest da mu je u Zadru preminuo mucenik otac.

Odmah u pocetku rata, kad je divlja austrijska sila pohvatala nase najodlicnije ljude i strpala ih u tamnice, bio je i gospar Bozo Micic odveden i kao prosti razbojnik za taoca predan razjarenoj vojsci. Tko je imao prilike da progovori sa jednim od onih nesretnika koji su pratili vojnicke transporte, da svojim zivotom jamce za svaki nered i slucajnu nesrecu kod smetene austrijske mobilizacije, tko je govorio s njima ili s onim vojnicima koji su gledali mucenje taoca, moze da nasluti razlog smrti velikog broja ovih bijednika, prepustenih na milost i nemilost zvjerskom bjesnilu mahnite i razuzdane soldateske. Na svakoj zeljeznickoj stanici, u svakom pristanistu, prilikom iskrcavanja i ukrcavanja pijanih i ocajnih vojnika, pokvareni i rastrovani austrijski oficiri naredjivali su vojnicima da pljuju u lice sputanim taocima. Razumije se da je tom prilikom progovorilo u Madzarima i Nijemcima ono divljastvo i mrznja protiv nas i da je svaki vojnik nastojao da stece naklonost svojih perverznih starjesina tim sto je svoju utajenu okrutnost ocitovao na nemocnoj zrtvi. Najstrasniji je prizor bio kad su nasi ljudi, natjerani strahom, da gospodin oficir ne posumja u vjernost njegovu prema Apostolskom caru krivokletniku, ili od rastrovanih popova nahuskani kao pseta, mucili i sakatili narodne prvake koji su za isti taj narod bili izlozeni bicevanju.

Gospar Bozo — starac od sestdeset godina — inace krepak, silan, visok i ravan kao stup, podlegao je ocaju i muci, skrsen strahotnom tragikom svojom i svih svojih prijatelja. Dubrovnik je narocito na se svratio paznju bludne habsburske kuce i njenih lakeja, okuzenih austrijskih oficira. Dubrovnik grad stare aristokracije koja je s pravom u Habsburgovcima gledala razbojnike, bio je nisan bijesa i osvete nepriznate oficirske casti, na koju je aristokracija duha gledala uviljek s prezirom. Odmah, u pocetku rata, panduri sramotnog viteza beckog i senbrunske hijene pohvatase po Dubrovniku sve sto je jos ondje ostalo postenoga i karakternoga. Knez Ivo Vojnovic, markiz Luko Bona, Ivo pl. Grisogono, Dr. Melko Cingrija, Frano Kulisic, i bezbroj drugih pali su zrtvom svoje nepokolebive vjernosti narodu i ideji za koju se je Dubrovnik borio. Gospar Bozo Micic, opcinski prisjednik i licni prijatelj Cingrije, nije izbjegao svom krutom usudu. Gonjen u vojnickim vlakovima po Dalmaciji i Hercegovini, zlostavljan na sve moguce nacine, starac je naposletku podlegao i tesko obolio. Ni tada mu barbari ne dopustise da potrazi njege u krugu svoje obitelji, nego ga otjerase u Zadar, gdje je u zatvoru poslije tolikih muka napokon skoncao.

Nama plamti krv u zilama pri pomisli da je ovo samo jedna od neizbrojnih zrtava nasega naroda, koje do sada padose na oltar onom krvniku i molohu nasemu. Ali i nas ce dan doci. Dan osvete svete i pravedne kazne za zlocine pocinjene na zenama, djeci i starcima.

Laka neka Ti je krvava gruda nasa, mucenice! I drugi ce te slijediti, dok ta zemlja, koja toliko patnje krije, ne bude jednom slobodna od krvopija i podlaca, te ujedinjena u ideal Tvoj, u veliku Jugoslaviju! (Jug. Drz.)

Posle govora Barzilaia i povodom Pasiceva puta. („Edinost" od 12. V.) Dakle g. Pasić neka si uzme u pamet. Bas ovih dana bio je on u jednoj od glavnih varosi Evrope — Petrogradu. On je inace ministar predsednik, ali i njega je Barzilai uvrstio medju „neodgovorne", koji kompromituju i diraju italijanski program. Pasić je dobio pouku od kompetentne strane i to — od ministra bez djela i bez odgovornosti — da je Italija za nezavisnost Srbije sve dotle, dok Srbija ne trazi nista sto bi se kosilo sa italjanskim trazenjima. Neka je Srbija nezavisna, ali njena nezavisnost neka ne ide tako daleko, da trazi od Sporazuma nesto, sto se ne bi slagalo sa italijanskim racunima, ma da se u njima nalaze stvari, na koje Italija nema, nije imala i nece imati nikad nikakvih prava. To je ideologija Barzilaja. Italijani se nalaze u vecitoj borbi sa najelementarnijim razumevanjem, sta je moje i sta je tvoje. U dokaz ovoga govore i razlozi, kojima ovaj cudnovati ministar potkrepljuje italijansko narodno pravo — na nase pokrajine. Naziva ih razlozima etnickim, dopunjenim geografskim. To bi onda znacilo, da bi nase zemlje na istocnoj obali Jadrana pripadale Italiji po narodnosti njihovog stanovnistva i po svom geografskom polozaju. Ne znamo koji Barzilajevi „razlozi" manje valjaju ili koji su manje smijesni. Geografski su nase zemje u kontaktu sa Balkanom i morem su odvojene od Italije. Po narodnosti ove zemlje su slovenske, to znaci da nisu italijanske. Ovaj covek poziva se na etnicke i geografske pojmove i istovremeno ih izvrce. Poziva se na nacionalni princip, a istovremeno ga bije blatom po glavi.

Istarskim Hrvatima i Slovencima obecava se pravednost. Pod naslovom „Istra" donosi „Hrvatska Rijec" od 12. V. uvodni clanak: „Kako je poznato, raspusten je odavno istarski zemaljski odbor, koji je dotle vodio autonomnu zemaljsku upravu. Upravu je preuzela posebno imenovana zemaljska upravna komisija, sa predsjednikom Alojzom Lasciacom na celu. Preuzimajuci poslove, on je izdao oblastima okruznicu, koja sadrzava i jedno Hrvatima i Slovencima milo obecanje, da ce se upravna komisija strogo drzati nacela potpune ravnopravnosti obiju narodnosti Istre."

Puljski „Hrvatski List" primjecuje na to obecanje: „U koliko sa zadovoljstvom donosimo ovu izjavu, u toliko se pouzdano nadamo, da nece ostati sve kod pukih obecanja, nego da ce iza njih slijediti djela" Trscanska pak „Edinost" izjavljuje u ime Slovenaca: „Ocitovanje »Hrvatskog Lista« potpisujemo i mi. Nas narod u Primorju nije nikada slijedio agresivne ciljeve, koji bi kratili pravdu drugim narodima i sprecavali ih u njihovim pravednim aspiracijama. Vrhovni mu je cilj vazda bila jednakopravnost, ali potpuna jednakopravnost bez svakih klauzula ili uvjeta. Nikad nam nije bilo na pameti, da se uzdizemo nad drugima, ali ni mi necemo da pod drugima budemo gradjani drugoga reda . . . Sa cuvstvom zadovoljstva pozdravili smo rijec zemaljske upravne komisije u Istri, ali to zadovoljstvo utvrdice se i postati trajno tek onda, kad za rijecima budu sljedila i djela . . . Ako bi pak bili prevareni u tom nasem ocekivanju, moracemo nase postupanje udesiti tako, kako to, nalaze svakom narodu duznost samoodbrane i postovanja samoga sebe". Poznavajuci Lasciaca i njegov „rad", dok je bio kotarskim predstojnikom na Krku, mi smo uvjereni, da se nade ni »Hrvatskog lista« ni »Edinosti« nece ispuniti.

Разне вијести.

Лиферантски шкандали у Мађарској. (»Vilag« 26. IV.) Мађарско јавно мнијење веома је узбуђено ради најновије лиферантске афере. Као активне варалице оптужена су два народна посланика, један виши свештеник, један велики поседник и један адвокат. Били су позвани да буду срце и душа друштва. Један од њих је рекао, да лиферације треба да предузму и центрије, да служе као добар пример којекаквим људима сумњивог морала — ту је мислио Јевреје. Та господа су свој уплив и друштвени положај употребили за превару државе и оних људи, који у рововима бране отаџбину. Најглавнији је од тих Имре Иванка, родом Словак, некадашњи бујни словачки омладинац, који се без скрупула прилагодио мађарској државној мисли. Одбацио је своју народност и постао мађарски народни посланик, кога су Мађари као потурицу, одржавали на површини. Колико је далеко ишао у бескрупулосности, доказује и његова афера са лиферацијом. Волове пре лиферовања војсци, нахранио је сољу, па онда напојио. Разлика је огромна била у тежини стоке. По комаду је варирала између 55 и 85 кг. Када су га ухватили на делу, он се је дао затворити у санаториј, као луд. Заслужио је за годину дана око милион круна, а трошио дневно хиљаду круна. Његов ортак Руднаи, препошт, (католички свештеник) уплетен је у аферу, и, по његовом признању досад је метнуо на страну 10·000 кр. Претрес ће се одржати пред пожунским првостепеним судом, где ће се без сумње дознати интересантних ствари о лиферантској корупцији у земљи кавалира — Мађарској!

Srečni Arnauti. «Slovenski Narod» od 20./V. piše pod tem naslovom: «Sträfflers Militärblatt» javlja, da se morajo po naredbi vojnega ministerstva vsa italjanska krajevna imena v Albaniji zamenjati s pristnimi, domačami arnautskimi. Tudi pri nas bi bila potrebna podobna naredba. Toda kljub naši polstoletni zahtevi, ministerstvo še ni izdalo te naredbe. Vse naše obmejne vasi na Koroškem in Stajerskem, v Primorju in Istri, da celo na Kranjskem imajo italjanska ali nemška imena, ki so v bistvu le slovenske spakedranke. Cudno, da se baš vojne oblasti tako krčevito držijo teh popačenih krajevnih imen. Kdaj doživimo, da čujemo od vlade naša slovenska imena, a ne italjanska in nemška? — Zaman zahtevati od avstrijske vlade. Pride veter, ki odnese avstrijsko vlado in ž njo vred nemške in italijanske table.

Издаватељ и одговорни уредник:
Милован К. Митричевић.

Дозвољено војном цензуром. Одеса, 10. јуна 1916 г. **Тип. Акціон. Южно-Русскаго О-ва Печ. Дѣла Одесса.**